

/logo/

Den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter

Distr: Generell

18.11.2011

Original: engelsk

Menneskerettskomiteens 103. sesjon

17.10. til 4.11.2011

Behandling av rapportene som konvensjonspartene har levert i henhold til konvensjonens artikkel 40

Menneskerettskomiteens avsluttende merknader

Norge

1. Komiteen behandlet Norges 6. periodiske rapport (CCPR/C/NOR/6) på sine 2844. og 2845. møter (CCPR/C/SR.2844 og CCPR/C/SR.2845) som ble avholdt 24. og 25. oktober 2011. På sitt 2858. møte (CCPR/C/SR.2858), avholdt 2. november 2011, vedtok komiteen følgende avsluttende merknader.

A. Innledning

2. Komiteen takker for konvensjonspartens punktlige innsendelse av Norges sjette periodiske rapport. Komiteen ønsker også å uttrykke at den setter pris på opplysningene som rapporten inneholder og på at komiteen får anledning til å fornye den konstruktive dialogen med konvensjonsparten. Videre er komiteen takknemlig for at konvensjonsparten har sendt inn skriftlige svar (CCPR/C/NOR/Q/6/Add. 1) til saklisten, som ble supplert med delegasjonens muntlige svar, og for tilleggsopplysningene som ble sendt til komiteen i skriftlig form. Komiteen ønsker også å rose konvensjonsparten for at den fortløpende har oppdatert kjernedokumentet (HRI/ORE/NOR/2009).

B. Positive utviklingstrekk

3. Komiteen ser med glede at konvensjonsparten har tatt følgende skritt innenfor lovgivning og institusjonsbygging:

- (a) Endringen i barneloven i 2010 som innførte et forbud mot lett fysisk avstraffelse,
- (b) Vedtakelsen av medieeierskapsloven i 2004,
- (c) Vedtakelsen av lov 2008 nr. 41 om redaksjonell fridom i media,
- (d) Vedtakelsen av handlingsplanen for å fremme likestilling og hindre etnisk diskriminering 2009–2012,
- (e) Handlingsplanen mot kjønnslemlestelse 2008–2011, og
- (f) Handlingsplanen mot tvangsekteskap 2008–2011.

C. Komiteens viktigste bekymringer og anbefalinger

4. Komiteen er positiv til konvensjonspartens refleksjoner om hvordan parten kan gjøre mer for å fremme menneskerettigheter innen rammene av konvensjonspartens grunnlov.

Konvensjonsparten bør sikre at konvensjonsrettigheter, herunder retten til effektive rettsmidler, er tilstrekkelig ivaretatt i konvensjonspartens konstitusjonelle rammeverk (art. 2).

5. Komiteen hilser velkommen at Norsk senter for menneskerettigheter innehar rollen som nasjonal institusjon for menneskerettigheter. Samtidig er komiteen bekymret over at den pågående omorganiseringen av senteret kan redusere dets muligheter til å gjennomføre sine oppgaver i samsvar med prinsippene om nasjonale institusjoner for fremme og beskyttelse av menneskerettigheter og deres status (Paris-prinsippene) (art. 2).

Konvensjonsparten bør sørge for at den pågående omorganiseringen av den nasjonale institusjonen for menneskerettigheter endrer denne institusjonen med sikte på å gi den et bredt menneskerettslig mandat. I denne sammenheng bør konvensjonsparten sørge for at den nye institusjonen er fullstendig i overensstemmelse med Paris-prinsippene.

6. Komiteen er bekymret over at den behovsprøvde rettshjelpen som tilbys i konvensjonsparten ikke hensyntar søkeres faktiske situasjon og at vurderingen av behovsprøvd rettshjelp ikke tar høyde for de faktiske kostnadene som er forbundet med den juridiske bistanden det søkes om. Videre er det ikke tilbud om fri rettshjelp i det hele tatt for visse typer saker (art. 14).

Konvensjonsparten bør revurdere sin ordning for fri rettshjelp slik at parten tilbys fri rettshjelp i alle saker der hensynet til rettferdighet krever dette.

7. Komiteen er positiv til konvensjonspartens innsats for å avskaffe alle former for diskriminering i forbindelse med innvilgelse av bostøtte. På tross av dette er komiteen bekymret over rapporter om at personer med innvandrerbakgrunn opplever diskriminering og negative stereotypier i boligmarkedet. Komiteen er også bekymret over meldinger om at personer med innvandrerbakgrunn har opplevd diskriminering i arbeidslivet (art. 2 og art. 26).

Konvensjonsparten bør iverksette tiltak for å avskaffe alle former for diskriminering i boligmarkedet og iverksette tiltak for å motarbeide eventuelle negative stereotypier og fordommer hos utleiende og boligeiere mot å leie ut bolig til personer med innvandrerbakgrunn. Konvensjonsparten bør også ytterligere øke innsatsen for å bekjempe diskriminering mot personer med innvandrerbakgrunn innen arbeidslivet.

8. Komiteen har merket seg fremskritt innenfor likestilling mellom kjønnene, men er bekymret over det betydelige lønnsgapet mellom menn og kvinner (art. 3 og art. 26).

Konvensjonsparten bør følge opp og styrke sitt arbeid for å sikre at kvinner får lik lønn for arbeid av lik verdi.

9. Komiteen ser med bekymring på meldingene om utbredt kjønnsbasert vold, særlig voldtekt, som i mange tilfeller ikke politianmeldes. Komiteen er også bekymret over den høye forekomsten av dødelig vold i nære relasjoner rettet mot kvinner og barn (art. 3, art. 7 og art. 26).

Konvensjonsparten bør iverksette alle de tiltakene som er nødvendige for effektivt å bekjempe alle former for vold mot kvinner, særlig seksuell vold. Med sikte på dette bør konvensjonsparten øke bevisstheten i samfunnet om hvor utbredt kjønnsrelatert vold er, herunder vold i nære relasjoner, og gi polititjenestemenn hensiktsmessig opplæring for å sette

disse i stand til å håndtere slike hendelser på en god måte. Konvensjonsparten bør også sikre at gjerningspersoner som er ansvarlige for slike lovbrudd etterforskes og rettsforfølges, og at de illegges hensiktsmessige strafferettslige reaksjoner dersom de finnes skyldige.

10. Komiteen er bekymret over meldingene man har mottatt om urimelig bruk av tvang overfor psykiatriske pasienter og at kontrollkommisjonene har mangelfulle rutiner når det gjelder å føre tilsyn med institusjoner innen psykisk helsevern (art. 7, art. 9 og art. 10).

Konvensjonsparten bør ta konkrete skritt for å få slutt på uberettiget bruk av tvang mot psykiatriske pasienter. I denne sammenheng bør konvensjonsparten sørge for at eventuelle vedtak om å anvende tvang fattes etter en grundig og faglig forsvarlig vurdering som fastslår graden av tvang som skal anvendes overfor pasienten. Videre bør konvensjonsparten styrke sine systemer for oppfølging og rapportering for institusjoner innen psykisk helsevern med sikte på å forebygge misbruk.

11. Komiteen er bekymret over økt bruk av varetektsfengsling, varetektsfengsling med isolasjon og «*post-conviction incommunicado detention*» hos konvensjonsparten (art. 7, art. 9 og art. 10).

Konvensjonsparten bør sikre at isolasjon, både i varetekt og etter domfellelse, kun anvendes i helt spesielle omstendigheter og kun i strengt begrensede perioder.

12. Komiteen er bekymret over den urimelige lengden på og vilkårene for varetektsfengsling av mindreårige (art. 10 og art. 14).

Konvensjonsparten bør begrense bruken av varetektsfengsling av mindreårige. I så stor grad som mulig bør konvensjonsparten ta i bruk alternative tiltak fremfor varetektsfengsling.

13. Komiteen setter pris på konvensjonspartens satsing på å opprette egne enheter for varetektsfengsling av mindreårige, men er bekymret over at konvensjonsparten opprettholder sitt forbehold mot konvensjonens artikkel 10 nr. 2 (b) og nr. 3, og at barn ikke holdes adskilt fra voksne innsatte (art. 10).

Konvensjonsparten bør vurdere å trekke tilbake sine forbehold mot konvensjonens artikkel 10 nr. 2 (b) og nr. 3. Samtidig bør konvensjonsparten sørge for at barn holdes adskilt fra voksne innsatte og fremme alternative former for straff, som for eksempel samfunnstjeneste og bruken av elektronisk fotlenke.

14. Komiteen beklager at konvensjonsparten ikke har trukket tilbake sitt forbehold mot konvensjonens artikkel 20 nr. 1. Videre beklager komiteen at det fortsatt forekommer hatefulle ytringer mot samer og fremmedfiendtlige, antisemittiske og islamofobe ytringer (art. 20).

Konvensjonsparten bør vurdere å trekke tilbake sitt forbehold mot konvensjonens artikkel 20. Videre bør konvensjonsparten videreføre og ytterligere øke sin satsing på å øke bevisstheten og fremme toleranse og mangfold i samfunnet. Polititjenestemenn bør få opplæring i å avsløre og rettsforfølge straffbare hatefulle ytringer.

15. Komiteen merker seg at vilkårene for å få innvilget oppholdstillatelse og familiegjennforening har som mål å forebygge tvangsekteskap. Likevel er komiteen bekymret over at vilkårene er så omfattende at de kan påvirke retten til familieliv, ekteskap og valg av ektefelle i negativ retning (art. 2, art. 23 og art. 26).

Komiteen anbefaler at konvensjonsparten vurderer hvilke konsekvenser de nye vilkårene for slike tillatelser har på retten til familieliv, ekteskap og valg av ektefelle. En slik undersøkelse bør vurdere hvorvidt vilkårene bør endres med sikte på å i større grad ta hensyn til retten til familieliv.

16. Konvensjonsparten bør gå bredt ut for å formidle konvensjonen, de to valgfrie protokollene til konvensjonen, teksten til den sjette periodiske rapporten, de skriftlige svarene konvensjonspartene har avgitt til listen over tema komiteen har utarbeidet samt disse avsluttende merknadene med sikte på å øke bevisstheten blant konvensjonspartens dømmende og lovgivende myndigheter og forvaltningsmyndigheter, sivilsamfunnet og ikke-statlige organisasjoner, samt blant den allmenne offentlighet. Komiteen foreslår videre at rapporten og de avsluttende merknadene oversettes til konvensjonspartens offisielle språk. Komiteen ber også om at konvensjonsparten går inn for en bred høring med sivilsamfunnet og ikke-statlige organisasjoner når parten utarbeider sin syvende periodiske rapport.

17. I samsvar med regel 71, punkt 5, i komiteens prosedyreregler bør konvensjonsparten innen ett år legge frem opplysninger om hvordan anbefalingene i punktene 5, 10 og 12 ovenfor følges opp.

18. Komiteen ber konvensjonsparten om å inkludere konkrete og oppdaterte opplysninger om komiteens anbefalinger og om konvensjonen som helhet i sin neste periodiske rapport, som skal leveres 2. november 2016.